

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

19/3690-

2. desember 2019

Svar til Stortinget vedrørende representantforslag 12 S (2019–2020) om opprydding i innleieregelverket

Jeg viser til brev fra Stortingets arbeids- og sosialkomité av 15. november 2019 der det bes om min vurdering av representantforslag 12 S (2019–2020) fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Rigmor Aasrud, Lise Christoffersen, Elise Bjørnebekk-Waagen og Magne Rommetveit.

Jeg deler forslagsstillernes bekymring for utviklingen rundt bruken av innleid arbeidskraft i enkelte bransjer. Totalt sett er ikke innslaget av innleie stort i det norske arbeidsmarkedet. Fafo anslår at 1,5-2 prosent av alle årsverk utføres av innleide arbeidstakere fra bemanningsforetak. En praksis med høy grad av innleie i noen bransjer kan likevel medføre utfordringer for arbeidstakerne, for bransjene det gjelder og for arbeidsmarkedet generelt.

Regjeringen har de senere årene hatt fokus på utfordringene knyttet til økende innleie slik man særlig har sett i byggenæringen i Oslo-området. Regjeringen mener faste, direkte ansettelser skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv. Dette er bakgrunnen for at det er gjennomført lovendringer for å møte noen av problemstillingene som reises i representantforslaget. Med virkning fra 1. januar i år er vilkårene for innleie skjerpet. Det er også innført endringer som medfører at avtaler om "fast ansettelse uten garantilønn", som ikke gir noe garantert minste arbeidsomfang, ikke kan videreføres. Jeg forutsetter at regelverket etterlevs, og at formålet med regelendringene ikke undergraves eller omgås. Arbeidsgiver har et selvstendig ansvar å sørge for at de driver lovlig, ryddig og seriøst.

Som forslagsstillerne er inne på, jobber regjeringen samtidig med å styrke håndhevingen av innleiereglene. Et forslag om dette har vært på høring. Forslaget går ut på at Arbeidstilsynet gis myndighet til å føre tilsyn med at reglene om innleie og likebehandling overholdes, og til å

gi pålegg og reaksjoner ved brudd på reglene. Dette vil styrke kontrollen med innleiereglene, og vil kunne virke preventivt og effektivisere etterlevelsen av regelverket.

Når det gjelder forslagene om å forby all innleie fra bemanningsforetak i byggebransjen i Oslofjord-området, og å ytterligere begrense innleieadgangen slik forslagsstillerne legger fram, mener jeg at dette vil gi for lite fleksibilitet til virksomhetene. Forslagene innebærer blant annet at en fjerner adgangen til innleie når arbeidet er "av midlertidig karakter". Behov for å ta unna arbeidstopper kan oppstå i mange ulike bransjer og virksomheter. Også i næringer som bygg- og anlegg kan det være legitime behov for å leie inn ekstra arbeidskraft i perioder. For streng regulering kan også gå ut over fast ansatte, ved at virksomheter ikke vil kunne påta seg oppdrag som de kunne utført med en viss innleieadgang. Innleiereglene er som nevnt nylig endret, og jeg mener det ikke er hensiktsmessig med nye innstramminger på området nå.

Et av forslagene knytter seg til kartlegging av omfanget av innleie. Arbeids- og sosialdepartementet har over flere år gjennomført ulike forskningsprosjekter om tilknytningsformene i arbeidslivet, inkludert forsøk på å fastslå omfanget av innleie. Fafo har gjennomført et prosjekt med tall til og med 2017, hvor den totale innleieandelen er estimert til å være om lag 1,5-2 % av alle årsverk i norsk arbeidsliv, med betydelige variasjoner mellom næringer. Når det gjelder bransjevis kartlegging, finnes det tall fra enkelte bransjer og regioner. Blant annet tyder tall fra Fafo og bemanningsbransjen i NHO Service og Handel på at innleieandelen innen bygg i Oslo-området kan være 14-15 prosent i gjennomsnitt, hvilket er høyere enn landsgjennomsnittet.

Departementet har også satt i gang et prosjekt der Institutt for samfunnsforskning skal kartlegge utviklingen i bruken av ulike tilknytningsformer i arbeidslivet. Her vil omfang og utvikling over tid i bruken av blant annet innleie fra bemanningsforetak bli belyst gjennom analyse av registerdata og utvalgsundersøkelser. Prosjektet vil pågå til og med 2022, og gjennomføres i samarbeid med partene i arbeidslivet. På oppdrag fra departementet har Fafo videre gjennomført en kartlegging av hvordan bestemmelser om innleie og midlertidig ansettelse håndheves. En delrapport ble lagt fram i januar 2019 og sluttrapporten kommer i desember 2019.

Regjeringen har satt ned et *partssammensatt utvalg* for å gå gjennom de utfordringer vi ser når det gjelder endringer i bruken av tilknytningsformer i arbeidslivet, herunder også om innleie. Utvalget skal også gjennomgå rammeverket for ulike tilknytningsformer for dem som utfører arbeid og for arbeidsgiveransvar og organisering av arbeid og virksomhet, og vurdere om dette er tilstrekkelig tydelig, hensiktsmessig og tilpasningsdyktig både for dagens og framtidens arbeidsliv. Utvalget skal levere sin utredning i form av en NOU innen 1. juni 2021.

Gjennom de igangsatte tiltakene vil det gis en oversikt over bruken av innleie fra bemanningsforetak så langt tilgjengelige data gjør det mulig. Etter min vurdering fyller det pågående forsknings- og utredningsarbeidet på dette området behovet som er tatt opp i representantforslaget.

Forslagsstillerne etterlyser også tiltak for å ekskludere aktører som har brutt innleieregelverket fra framtidige offentlige kontrakter. Offentlig sektor er en betydelig markedsaktør og har et særlig ansvar for å sørge for ryddige og seriøse forhold i norsk arbeidsliv, og bidra til å bekjempe arbeidslivskriminalitet. Derfor er dette et viktig satsingsområde for regjeringen og grundig omtalt blant annet i Meld. St. 22 (20182019) Smartere innkjøp – effektive og profesjonelle offentlige anskaffelser.

Leverandører som driver systematisk i strid med lover og regler, bør ikke få levere til det offentlige. Regelverket for offentlige anskaffelser inneholder flere bestemmelser som skal bidra til dette. Blant annet er det egne forskriftsbestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår og begrensninger i antallet ledd for særlig utsatte sektorer. Det er også flere avvisningsregler i anskaffelsesregelverket som nettopp er ment for å ekskludere useriøse leverandører eller tilbud, jf. anskaffelsesforskriften §§ 24-2 og 24-8. For eksempel kan en leverandør avvises dersom det kan dokumenteres at leverandøren har begått alvorlige eller gjentatte brudd på bestemmelser om miljø, arbeidsforhold eller sosiale forhold som følger av nasjonale regler, EØS-regler, tariffavtaler eller internasjonale avtaler eller leverandøren for øvrig har begått alvorlige feil som medfører tvil om hans yrkesmessige integritet. Anskaffelsesregelverket ivaretar dermed muligheten til å ekskludere useriøse aktører på arbeidsmarkedet på en tilstrekkelig måte, og min vurdering er at det ikke er behov for ytterligere regulering av innleiereglene i denne sammenhengen.

Med hilsen

Anniken Hauglie